

# Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ȘI SIBIU

## PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Un cm<sup>2</sup> 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.  
Inserțiunile se adresează ADMINISTRĂȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35.

## ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază — Scrisorile nefrancate se refuză.

## ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei  
Pe 6 luni: 12 lei  
Pe 3 luni: 6 lei

## + P. S. Arhiepiscop Teodor Scorobet

1883—1967

În zorii acestei primăveri, „Mai marele păstorilor” — cum atât de potrivit este numit Mîntuitorul Iisus Hristos de Sfinții Apostoli Petru și Pavel (I Petru 5, 4 și Evrei 13, 20) — a chemat la Sine pe unul din aleșii Săi păstori, pe P. S. Arhiepiscop Teodor Scorobet-Rășinăreanul. Ne-o spune acesta nu numai începutul primăverii, cînd firea se trezește din nou la viață, ci însăși ziua în care făclia vieții pămîntești a Arhiepiscopului Scorobet s-a stins. Căci P. S. Teodor a adormit în Domnul tocmai în zenitul zilei de *Buna Vestire* — sîmbătă, 25 martie 1967 — zi în care i s-a adus și fericitului adormit „vestea cea bună” a începerii unei noi vieți în Dumnezeu, potrivită rîvnei și ostenețelor sale pămîntești.

Zimbetul pe care permanent îl avea pe buze, ca și inima sa caldă și apropiată de oricine, atât de preoți cît și de credincioșii cu care se întreținea adesea, trădau într-adevăr o intensă viață interioară, de adevărat păstor și arhiepiscop al Mîntuitorului nostru Iisus Hristos. „Învățătura creștină — spunea adesea P. S. Sa — creiază în om un izvor de trăire morală, în virtutea căreia credinciosul este ajutat să trăiască nobil”. Și viața sa cu adevărat „nobilă” i-a fost.

De loc părintele Trandafir Scorobet, cum se numea pînă a fi tuns în monahism, a fost „de pe țara Făgărașului”, din Oprea-Cîrțișoara, comuna aceluși vestit „dac coborît de pe columnă”, cum îl numea un reportaj din Roma, în martie 1896, pe Badea Cîrțan, minunatul cioban cărturar, cu inima plină de dragoste față de istoria poporului său și cu desaga încărcată cu cărți în slovă românească.

Încă fiind student la Academia Teologică „Andreiană”, P. S. Teodor s-a afirmat ca tînăr studios, remarcîndu-se printr-o bogată activitate, cu deosebire în cadrul societății literare a studenților teologi, publicînd o seamă de articole în foaia studențească „Musa”. Activitatea sa de preot apoi, de preot misionar în America, de consilier arhiepiscopesc și arhiepiscop-vicar rămîne pilduitoare pentru noi toți. Neobosit purtător de condei și valoros colaborator al publicațiilor noastre bisericești, cu deosebire al „Telegrafului Român”, în ale cărui pagini întîlnim numele său mulți ani la rînd, P. S. Teodor Scorobet a acordat atenție specială problemelor de pastorație și în general promovării unei cît mai adevărate vieți religioase, precum și refacerii unității ecumenice a Bisericii Mîntuitorului Iisus Hristos. Însoțește pe Mitropolitul Nicolae Bălan la congresele Mișcării Ecumenice de la Stockholm și Lausanne, întreținînd relații speciale cu Biserica Anglicană, căreia i-a consacrat multe articole bine documentate.

A fost totodată un slujitor ales, slujbele sale fiind odihnitoare și întremătoare pentru credincioși și pentru preoții și diaconii coliturghisitori.



Slujba înmormîntării a avut loc marți, 28 martie a.c. în catedrala noastră mitropolitană, unde corpul neînsuflit al P. S. Teodor a fost depus din ajun, luni, 27 martie. Pe lîngă angajații Centrului Arhiepiscopesc și profesorii și studenții teologi, mulțime de credincioși din Sibiu și Roșia înconjurau sicriul cu rămășițele pămîntești ale adormitului întru Domnul.

Soborul slujitor a avut în frunte pe P. S. Arhiepiscop Emilian Antal, însoțit de preoți și diaconi dintre care amintim pe P. C. vicar Tr. Belașcu, Pr. cons. A. Gîlea și Gh. Maior, P. cons. Ioan Nicoară, I. Vlad și D. Călugăr; Sp. Cîndea, D. Belu și C. Sîrbu, profesori la Institutul Teologic, prof. I. Munteanu, M. Neagu, Pr. I. Tudor din Roșia ș.a. Era de față de asemenea Eminența Sa Fr. Müller, episcopul Bisericii Evanghelice C. A. din Sibiu.

După Sf. Liturghie a urmat prohodirea, răspunsurile fiind date de corul studenților teologi, condus de P. C. prof. Gh. Șoima.

La sfîrșitul slujbei a vorbit P. C. vicar Traian Belașcu, care, plecînd de la cuvintele Sf. Apostol Pavel: „Aduceți-vă aminte de mai marii voștri și privînd la sfîrșitul vieții lor să le urmați credința” (Evrei 13, 17), omagiază amintirea P. S. Arhiepiscop Teodor în cuvinte ca acestea: „Noi credem că dacă Hristos a murit și a înviat, va învia și pe aceia care i-au fost urmași, care au crezut, au trăit și au murit cu credință, nădejde și dragoste în Iisus Hristos.

Sensul profund al întrupării Domnului este pentru a ne mîntui din egoism, din deznădejde,

din păcat și a ne deschide perspectiva mîntuirii. Această angajare a Mîntuitorului Iisus Hristos în istoria omenirii, în istoria sufletului omenesc este cea mai profundă manifestare a iubirii lui Dumnezeu pentru om.

Toată profunzimea, tot adevărul dragostei Sale pentru noi se exprimă în aceste cuvinte: „Fiul omului n-a venit în lume pentru a i se sluji, ci pentru a sluji și a-și da viața pentru toți” (Marcu 10, 45)... A sluji pe om din toată inima, cu toate puterile și dacă este necesar, a-și da chiar viața pentru mîntuirea oamenilor, iată misiunea sublimă și pilduitoare pe care a dat-o Hristos în mod deosebit slujitorilor Săi”.

Lucrarea binelui, din dragoste față de oameni și Dumnezeu, este cea mai mare mîngiere care poate fi simțită „la încheierea socotelilor cu viața pămînteană”.

Toate acestea sînt doar cîteva din trăsăturile de seamă ale „slujbei de preot și arhiepiscop”, lăsate de Domnul nostru Iisus Hristos pentru „a se vedea cît de armonios se încadrează în ele viața adormitului în Domnul arhiepiscop Teodor Scorobet, care a fost slujire în smerenie a oamenilor, a credincioșilor și prin aceasta lui Dumnezeu, o viață de păstor adevărat, atât ca preot cît și ca arhiepiscop. O viață fără surle, fără zgomot, dar cu atât mai plină de profunzime, de gravitate și jertfelnicie”.

„Cine a trăit în preajma P. S. Sale a putut constata această trăsătură nobilă a caracterului său moral, care ne este pildă de urmat tuturor.

Iată de ce se potrivesc atât de bine cuvintele de la începutul cuvîntării mele: „Aduceți-vă aminte de mai marii voștri...”

Iată pentru ce, aducînd în numele Consiliului Arhiepiscopesc al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române de Alba Iulia și Sibiu și al întregului Centru eparhial ultimul omagiu, ne închinăm cu pioșie frunțile și-l rugăm pe bunul Dumnezeu să-i facă odihnă veșnică cu dreptii Săi în vecii vecilor”.

Schiîndu-i viața, P. S. Arhiepiscop Emilian aduce, în numele I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, cuvînt de mîngiere și subliniere a meritelor multiple ale adormitului arhiepiscop.

„Această adunare în Domnul — spune P. S. Sa — care aduce durere în primul rînd în sufletul I. P. S. Mitropolit Nicolae, precum și în sufletele preoților, mai ales în ale celor de după 1946 (cînd a fost hirotonit arhiepiscop) pe care i-a hirotonit — și al căror număr trece peste 200 — ca și în sufletele prietenilor mulți pe care i-a avut arată că P. S. Teodor „a fost un om de seamă, care a trecut prin viață prin muncă și

(Continuare în pag. 2)



## BISERICA

Credinciosul simte trebuința, ca — departe de grijile vieții și dind uitării o clipă preocupările zilnice — să-și îndrepte tot gândul și tot sufletul către Dumnezeu. Creștinul adevărat nu poate găsi nicăieri un colț mai liniștit și mai tihnit spre a se ruga lui Dumnezeu, ca lăcașul sfințit al bisericii. Toți cei adunați în lăcașul Domnului, ingenunchează, se închină, sărută sfințele icoane, fără a se simți stinjenii de prezența celorlalți creștini. În biserică domnește egalitatea pentru toți credincioșii, care se simt frați întrelolaltă.

### † P. S. Arhiepiscop Teodor Scorobet

(Urmare din pag. 1)

cinste, prin rîvnă spre cele bune și alte vrednicii“.

„Dumnezeu a vrut ca la 84 de ani să-l ducă acolo unde toți pămîntenii merg“.

P. S. Sa „era o fire blîndă, bună, cumpănită, cu un permanent zîmbet; era firea românească a părinților săi Laurențiu și Filofteia, dată în 2 ianuarie 1883, fire pe care nimic nu i-a stricat-o, ci și-o întărea permanent“.

Terminînd școala primară în sat, a urmat, în continuare, liceul de stat din Sibiu și liceul „A. Șaguna“ din Brașov, terminînd apoi Institutul pedagogic-teologic „Andreian“ din Sibiu. Căsătorit cu Ana fiica preotului I. Slăvescu din Mohu, cu care a trăit 17 ani, cariera și-o începe ca învățător la Rășinari, de unde este ales de mitropolitul N. Bălan și trimis ca preot misionar în America. Aici a stat 4 ani (1906—1910) ducînd o muncă grea pentru a trezi credința românilor de acolo și dragostea de neam și patria lor de obîrșie.

Intors de acolo „cu isprăvi frumoase“, a funcționat ca preot în Roșia lîngă Sibiu pînă în 1919.

Pentru simțămintele sale românești, în timpul primului război mondial a fost deportat de stăpînitorii străini la Zombor.

După unirea Transilvaniei cu Patria-mamă, în 1918, este trimis la Cluj, unde a urmat cursuri de pregătire pentru limba română și engleză, pe care a cunoscut-o bine.

În 1922 a fost numit asesor consistorial la Sibiu, unde „a avut însărcinări de seamă“.

A rămas văduv cu 6 copii: Viorica, Dorina, Ioan, Tiberia, Mircea și Steluța — lucru greu pentru o mamă, cu atît mai mult „pentru un tată“ — pe care a reușit să-i crească în chip cinstitor și pilduitor pentru mulți.

În 1928 este trimis din nou în America „pentru a pune baza noii Episcopii a românilor“ de pe acele meleaguri. În 1940 este tuns călugăr, iar în 1946 este hirotonit arhiepiscop pentru trebuințele spirituale ale Arhiepiscopiei Sibiului.

„Eu — spune în încheiere P. S. Emilian — care l-am cunoscut de aproape 40 de ani, pot spune că și-a purtat darul arhieriei cu multă vrednicie, lăsînd amintiri de neșters în inimile celor hirotoniți de el.“

Se cuvine deci, ca toți să ne rugăm bunului Dumnezeu ca, pentru tot ce a făcut pentru Biserica sa, pentru familia, pentru neamul și patria sa, Dumnezeu să-l ierte“.

Trupul neînsuflețit al P. S. arhiepiscop Teodor Scorobet este dus apoi în cîmîtirul orașenesc din Sibiu, unde, după citirea rugăciunii de dezlegare de către P. S. Emilian, este depus spre veșnică odihnă alături de soția sa, răposată în 1923.

Amintirea arhieriei Teodor rămîne neștersă în inimile tuturor. Domnul să-l așeze în ceata aleșilor Săi, în dragostea și pacea Sa netulburată.

T. R.

Dumnezeu fiind pretutindeni, ne putem ruga Lui ori și unde ne-am găsi. Însă, liniștea de care avem nevoie spre a ne ruga dezbrăcați de orice gînduri și griji, n-o putem afla decît numai în biserică. Tot în biserică se adună creștinii la anumite zile, spre a prăznu: amintirea dumnezeieștilor întîmplări din viața pămîntească a Domnului nostru Iisus Hristos, precum și pomenirea Maicii Domnului și Sfinților care au dus o viață după voia lui Dumnezeu.

Iată pentru ce, cei care simt trebuință să-și apropie sufletul de Dumnezeu, se duc în Dumini și sărbători la biserică.

De altfel credinciosul folosește răgazul ca să-și îndrepte cugetul spre Mintuitorul, iar în biserică se roagă Domnului, împreună cu ceilalți credincioși.

Toți creștinii, laolaltă, alcătuim Biserica lui Hristos. Pentru aceea, lăcașurile noastre de rugăciuni poartă numele de biserică, adică locuri de adunare a celor ce cred în Hristos, Fiul lui Dumnezeu și Mintuitorul lumii.

Dar atît nu este destul. Precum nu tot cel ce zice „Doamne, Doamne“ va intra în împărăția cerurilor, tot așa, nu tot cel ce umblă la biserică poate spune că și-a făcut datoria de bun

creștin. Noi mergem acolo ca să luăm sfînta învățătură pentru viața noastră de toate zilele și să ne purtăm întocmai după această învățătură. Căci ce creștin este acela care nu uită să ia parte la sfințele slujbe, dar nu se străduiește să împlinească poruncile dumnezeiești, să facă binele, să-și iubească aproapele, să nu se dea la dușmănie și la patimi, să-și respecte pe mai marii săi și să le dea ascultare și supunere, să facă jertfe pentru Biserică, Neam și Țară? De sigur, unul ca acesta nu poate să se numească bun creștin! Dumnezeu vede și știe aceasta, iar la judecata de apoi, punînd în cumpănă purtările lui, va găsi că un asemenea creștin a fost mai mult un prefăcut și că sufletul lui a rămas tot gol. Deci, ce folos de tot mersul lui la biserică?

Deci, îngrijește-te să aduni comoară de fapte bune, căci aceasta este singura comoară pe care sufletul tău o duce în cer, ca să-ți dobîndească fericirea de veci.

Așadar, să fim creștini, pe de-a-ntregul, cu gîndul, cu cuvîntul și fapta cea bună, ca atunci cînd vom trece din această viață să fim cu sufletul împăcat că vom merge de-a dreapta Tatălui!

Pr. C. Pistru

## In drum spre Ierusalim

Pe ultimul drum spre cetatea sfîntă, Mintuitorul merge gînditor și trist. Dacă s-ar fi gîndit la copilăria de altădată, cînd călătoria pe același drum, împreună cu Sfînta Sa Maică și cu bătrînul Iosif, la răspunsurile date bătrînilor, mîhnii de înțelepciunea Lui în Templu, la 12 ani, n-ar fi avut de ce să fie trist.

Urmat de ucenici și de popor, Mintuitorul este trist pentru cele ce aveau să I se întîmple acum. Ca Dumnezeu vedea desfășurîndu-se toate evenimentele care aveau să vină. Le împărtășește ucenicilor Săi acest viitor apropiat, pentru a treia oară:

„Fiul omului va fi dat arhierilor și cărturarilor și-L vor osîndi la moarte și-L vor batjocori și-L vor bate și-L vor scuipa și-L vor omîri, dar a treia zi va învia“ (Marcu 10, 33).

Totuși ucenicii nu înțeleg nimic din această prevestire. Se vede aceasta din cererea fiilor lui Zevedei, Iacob și Ioan, care în bună înțelegere cu mama lor, Salomia, cer să stea unul de-a dreapta și altul de-a stînga în împărăția sa. Atît de mult erau stăpîniți ucenicii de ideea că Domnul va întemeia pe pămînt o împărăție în felul lui David și Solomon, mai ales că genealogic Mintuitorul cobora din David și mulțimile-L recunoșteau de „Fiul lui David“!

Răspunsul Domnului nu întîrzie:

— „Nu știți ce vreți. Puteți voi oare să beți paharul, pe care eu îl beau, sau să vă botezați cu botezul cu care eu mă botez? Ei răspund: „Putem“.

Răspunsul lor este tot pe măsura cererii, fiindcă ei nu știau despre ce pahar vorbește Domnul și nici despre ce botez. Se gîndeau poate la paharul din ritul pascal, obișnuit la evrei, sau la vreun ospăț împărătesc, dat în cinstea sfințicilor, cum știau din istoria regilor de demult sau cum făcuse de curînd chiar Irod, cînd prețul unui jurămint făcut fusese capul proorocului Ioan Botezătorul. Botezul putea să fie de asemenea un rit în felul celor văzute de ei la Iordan, cînd și Mesia cel așteptat de ei se botezase. De aceea, poate se grăbesc cu răspunsul: „putem!“

Dar prin paharul, pe care-l bea, Domnul înțelege chinurile despre care le vorbise. Se vede aceasta din rugăciunea din grădina Ghetsimani:

— „Doamne, de vrei, lasă să treacă paharul acesta“...

Mintuitorul totuși aprobă răspunsul neștiutorilor ucenici, că și ei vor bea paharul suferințelor Lui și se vor cufunda în adîncul durerilor, căci Sf. Iacob va fi omorît de Irod Agripa la anul 44 (Fapte 12, 2) și Sf. Ioan Evanghelistul va fi aruncat, din porunca împăratului Domițian, într-un cazan cu ulei fierbinte și apoi este exilat în insula Patmos, din arhipelagul grec.

După ce vor bea același pahar de suferințe, vor sta și ei în împărăția lui Dumnezeu, pe locurile pe care le-au cerut, locuri pe care le-au cîștigat prin faptele lor, căci „împărăția lui Dumnezeu se ia cu năvală“, nu se dă în dar. „Căci nu-mi este îngăduit a da — zice Mintuitorul — decît acelora, pentru care s-a gătit!“ (Marcu 10, 40).

\*

Cererea stîrnește nemulțumirea celorlalți ucenici, căroră Mintuitorul le spune că în împărăția Sa cei mari nu trebuie să stăpînească în mod tiranic și egoist, ca stăpînitorii vremii de atunci, „ci cine vrea să fie întîi, să fie tuturor slugă“, adică să servească interesele poporului, nu poporul să fie la cheremul lor. Și se dă pe Sine pildă spunînd că „și Fiul omului n-a venit să fie servit, ci ca să slujească și să-și dea sufletul său răscumpărare pentru mulți“.

Cu această învățătură Mintuitorul potolește nemulțumirea ucenicilor împotriva cererii celor doi fii ai lui Zevedei și totodată arată cum trebuie să fie cei care doresc sau au slujba de conducători, slujind nu loruși, ci binelui tuturor.

După ce se împlinesc toate cele prezise de Domnul, după Înviere, atunci cînd „Domnul le-a deschis mintea ucenicilor ca să înțeleagă Scripturile“ — au înțeles ucenicii cum este împărăția Domnului și cum trebuie să se poarte ei. Într-adevăr, au mers și ei pe urmele Domnului, au băut din același pahar al suferinții și al morții, pentru ca să-și dobîndească locul cerut în ceruri. Ei au slujit lui Hristos și Bisericii Sale, au slujit dragostei, dreptății și păcii între oameni și popoare.

În postaza aceasta de „mai mare“, este necesar să îmbrăcăm haina smereniei în servirea aproapei, aproape, care începe chiar din casa noastră, a fiecăruia, și viața noastră să fie ca un pom plin de roade, din care semenii noștri să culeagă roadele duhului, care, după cuvîntul Scripturii, sînt: „dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea binelui, credința, blîndețea, înfrînarea poftelor“ (Galat. 5, 22).

Ilie Sanda



## La 75 de ani de la Memorand

Se împlinesc 75 de ani de când a fost redactat și a apărut cunoscutul *Memorand* al românilor din Transilvania (1892). El a fost rezultatul hotărârii luate în Conferința generală a delegațiilor alegătorilor din Partidul Național Român din Transilvania și Ungaria întrunită la Sibiu în 20 și 21 ianuarie 1892, de a redacta un „Memorand”, prin care să se ceară, de la împăratul Francisc Iosif, dreptate și drepturi pe seama românilor din monarhia austro-ungară. S-a ales atunci un comitet de 25 de reprezentanți ai națiunii române care să redacteze acest Memorand, comitet format din avocați, ziariști, profesori și preoți români. Memorandul a fost redactat de aceștia pînă la 26 martie 1892, când i s-a dat forma definitivă și a fost semnat de Dr. Ioan Rațiu, președinte, George Pop de Băsești și Eugen Brote vicepreședinți, Dr. Vasile Lucaciu secretar general și Septimiu Albin secretar al Partidului Național Român. Prin acest Memorand se urmărea obținerea de drepturi pe seama românilor pe cale legală și pașnică. Erau analizate rînd pe rînd legea electorală, legea naționalităților, legile școlare, municipale, de presă și agrare din monarhia austro-ungară. Se protesta — între altele — împotriva nerecunoașterii poporului român ca națiune „politică” de sine stătătoare și a impunerii limbii maghiare în școli.

Memorandul a fost apoi tipărit la Sibiu, atît în românește cît și în cîteva limbi de circulație, pentru a fi cunoscut în cercuri cît mai largi.

La 28 mai 1892 o delegație de 300 de români — avocați, preoți, țărani, profesori, muncitori, meseriași etc. — s-a îndreptat spre Viena, spre a înmîna împăratului Memorandul. După cum se și aștepta, delegația românilor n-a fost primită în audiență de împărat, iar plicul care conținea Memorandul a fost trimis nedesfăcut guvernului din Budapesta. Prin această clasa dominantă din Austria ținea să sublinieze solidaritatea sa cu moșierimea și burghezia maghiară.

Guvernul din Budapesta, fără să ia în seamă doleanțele expuse de reprezentanții românilor în Memorand, a ordonat să se intenteze un proces de agitație împotriva celor care-l redactaseră sau a celor ce au contribuit la difuzarea sa.

Cercetările au durat aproape doi ani. Procesul propriu-zis s-a desfășurat în sala Reduta din Cluj (azi Muzeul Etnografic al Transilvaniei) între 7 și 25 mai 1894, într-o atmosferă de teroare și lipsă de obiectivitate din partea tribunalului. El a prilejuit acuzațiilor o nouă luare de atitudine față de politica de asuprire națională a românilor dusă în imperiul austro-ungar. Din între conducătorii acțiunii memorandiste 15 au fost condamnați la ani grei de închisoare la Seghedin și Vaț. În timpul procesului au avut loc mari demonstrații de simpatie în toată Transilvania, dar mai ales la Cluj, unde s-au strîns cîteva mii de țărani români. În timpul procesului, memorandiștii au avut o atitudine demnă. În plină ședință, Dr. Ioan Rațiu declara: „Existența unui popor nu se discută, ci se afirmă”.

Procesul memorandiștilor a avut un larg răsunet aproape în toate țările Europei. De pildă, marele om politic francez Georges Clemenceau sau istoricul Ernst Lavisse și mulți alți intelectuali de seamă își exprimau pe față simpatia față de memorandiștii transilvăneni, iar poetul italian Giosuè Carducci trimitea românilor un salut „de lîngă columna lui Traian”. În România se cerea tot mai hotărît o acțiune urgentă pentru ajutorarea fraților din Transilvania. Cu acest prilej, George Coșbuc a scris poezia „In oppressores” prin care-și exprima revolta față de

cele suferite de memorandiști. Sub presiunea maselor și a opiniei publice europene, împăratul s-a văzut nevoit, în 1895, să grațieze pe condamnați, care-și ispășeau pedeapsa în închisorile amintite. Iar numele de „memorandiști” era pronunțat de români și e pronunțat și astăzi cu cinstire și mîndrie. Memorandul a arătat în fața lumii întregi drepturile poporului român, a exprimat năzuințele lui spre libertate și o viață mai bună, a dat un nou avînt nădejdelor și luptei pentru realizarea visului secular: unitatea națională.

Trebuie să subliniem faptul că la întocmirea Memorandului, ca și la proces, un rol însemnat au jucat și reprezentanții Bisericii. De pildă, în comitetul de 25 au fost aleși și Dr. Vasile Lucaciu preot unit din Sisești — la Baia Mare, Dr. Daniil Popovici Barcianu și Dimitrie Comșa, profesori la Institutul Teologic-Pedagogic „Andreian” din Sibiu, protopopul Nicolae Cristea, fost profesor la același Institut și mult timp redactor al „Telegrafului Român”, acum asesor la Consistorul din Sibiu, preotul unit Gherasim Domide din Rodna Veche (Bistrița), preotul unit Gavril Lazăr din Sanislău (Careii Mari) și protopopul unit Vasile Rațiu din Făgăraș.

Dintre ei, au fost condamnați, la procesul din 1894: Vasile Lucaciu la 5 ani, Dumitru Comșa la 3 ani, Daniil P. Barcianu la 2 ani și 6 luni, Nicolae Cristea la 8 luni și Gherasim Domide la 2 ani și 6 luni. Pe lîngă aceștia au mai apărut în proces o serie de alți preoți — fie ortodocși, fie uniți — acuzați că au răspîdit Memorandul: Ioan Duma din Săcalul de Pădure, (Reghin), Romul Crainic din Dobra, Ioan Todescu din Bucium-Cerb (Abrud), Ioan Maior din Roșia (Abrud), Ioan Moldovan din Mediaș, Ioan Fodoreanu din Păucea și alții. Iar în delegația celor 300 de români care au dus Memorandul la Viena, se aflau zeci de preoți și protopopi ortodocși sau uniți, înfrățiți în această marea cauză a poporului lor.

În felul acesta, slujitorii Bisericii au dovedit și în aceste împrejurări că sînt alături de popor în lupta pentru dobîndirea drepturilor sale.

Astăzi, cînd poporul nostru se bucură de toate drepturile, făurindu-și o patrie liberă, puternică și fericită, clerul și credincioșii Bisericii noastre — una în credința strămoșească și în dragostea de popor și patrie — cinstesc pe înaintașii, care au știut să-și unească forțele pentru cauza națională, și întărind unitatea lor sufletească — sprijinesc munca poporului pentru viața cea nouă și lupta lui pentru pace și colaborare între popoare.

M. Păcurariu

### Doamne!

Doamne,  
podoabele ce ruginesc  
în miez de toamne  
mă fac să te găsesc.  
În fiecare frunză care moare  
elegia Ta, etern netrecătoare,  
ce stăruie în moarte și-n viață  
cum stăruie-n amurg și-n dimineată.  
Cîndva de pe această creangă a vieții  
Voi desfrunzi,  
Va fi,  
poate în zorii dimineții,  
cînd voi cădea ca frunza la pămînt  
și-atunci voi înțelege mai deplin,  
că dincolo de viața mea de pelerin  
în legile eterne, totuși sînt.

Gh. Miclea

## Tratatul pentru spațiul cosmic

Marile progrese ale secolului nostru au dat posibilitate omului să pătrundă în cosmos. Pînă acum cosmonauții sovietici și americani au zburat cu rachetele în spațiul extraterestru, făcînd diferite experiențe și cercetări. De asemenea rachete sovietice și americane au făcut înconjurul lunii sau au coborît pe lună, transmițînd fotografii de acolo, din care se deduce care e constituția suprafeței lunare. Toate acestea sînt însă numai pregătiri pentru călătoria unor cosmonauți în lună și înapoi și, eventual, în alte planete. Cosmonauții sînt eroii vremii noastre. Unii dintre ei au plătit cu viața curajul de a explora spațiul cosmic. Dar așa a fost întotdeauna: de la meșterul Manole (și de mai înainte) pînă azi, orice operă măreață s-a clădit prin jertfă.

Avînd în vedere progresele realizate în cucerirea spațiului cosmic, s-a simțit nevoia reglementării folosirii acestui spațiu. În acest sens s-a semnat la 27 ianuarie a.c. de către numeroase state — între care și țara noastră — tratatul privind „Principiile care guvernează activitatea statelor în explorarea și folosirea spațiului cosmic, inclusiv a Lunii și celorlalte corpuri cerești”, adoptat prin aclamații de Adunarea Generală a O.N.U. din ultima zi a sesiunii de anul trecut.

Iată cîteva din dispozițiile acestui tratat. „Spațiul extraatmosferic, inclusiv luna și celelalte corpuri cerești, nu pot face obiect de însușire națională”. Însemnează că nici un stat nu are dreptul să-și stabilească stăpînirea asupra spațiului extraterestru, asupra lunii sau altor corpuri cerești, ci explorarea și folosirea acestora trebuie să se facă numai în scopuri pașnice și în avantajul tuturor statelor. Fiecare stat însă își menține toate drepturile asupra obiectelor lansate în spațiul cosmic. De aici rezultă și obligația răspunderii statelor pentru daunele provocate de aceste obiecte, cum prevede art. 6: „Statele semnatare vor purta întreaga răspundere pentru activitățile spațiale — fie că acestea sînt efectuate de instituții guvernamentale sau particulare — mai ales pentru pagubele care vor fi cauzate altor state prin aceste activități. Dacă un stat semnatar are motive să creadă că activitățile spațiale pe care intenționează să le desfășoare ar putea să aducă prejudicii activității altui stat, el va proceda la consultări internaționale apropiate”.

Pentru folosirea lunii și altor corpuri cerești numai în scopuri pașnice, art. 4 prevede că: „statele semnatare se angajează să nu plaseze obiecte purtînd arme nucleare sau alte arme de distrugere în masă, să (nu) instaleze astfel de arme pe corpurile cerești, să (nu) disloce în oricare alt mod, astfel de arme în spațiul cosmic”. Se interzice de asemenea pe corpurile cerești stabilirea de baze, de instalații și fortificații militare, experimentarea oricăror tipuri de arme și organizarea de manevre militare.

Prin art. 5 toate statele se angajează să considere pe cosmonauți ca „trimiși ai omenirii” și să le acorde asistența necesară în caz de accident.

Acest tratat înlătură primejdia unui conflict în spațiul cosmic și contribuie la colaborarea dintre state, la stabilirea unui climat de încredere și pace între popoare. El cheamă popoarele la unirea eforturilor pentru ca nu numai spațiul cosmic să fie denuclearizat și demilitarizat, ci — prin dezarmare generală și totală — și pămîntul să devină un „spațiu al păcii” și al propășirii tuturor.

R.



## Simbolul credinței

(Cred:)

„Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață făcătorul, Carele de la Tatăl purcede, Celce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și mărit, — carele a grăit — prin proroci“.

Articolele opt pînă la doisprezece au fost adăugate la cele șapte de mai înainte de către sinodul al doilea ecumenic, ținut la Constantinopol în anul 381. Abia se domolise încitva tulburarea produsă de Arie, și o nouă agitație se produce între credincioși de învățătura greșită a lui Macedoniu din Constantinopol. Acesta a început să lățească de pe anvon, că Duhul Sfânt este o făptură a lui Dumnezeu, cu ceva mai mică decît Fiul. Deci iară unul care credea, că știe mai multe și mai bine decît Dumnezeu. Pentru a se dovedi lumii întregi adevărata învățatură de credință ortodoxă, împăratul Teodosie cel Mare a cerut Bisericii să întrunească un nou sinod ecumenic. Acesta sub călăuzirea chiar a Duhului Sfânt a scos din Sf. Scripturi și din Sfinta Tradiție cuvintele care să arate limpede credincioșilor adevărul, cuvinte pe care le aflăm cuprinse în articolele ce urmează în Crez.

Cum tirziu după acest sfânt Sinod, în Apus s-a ivit o nouă învățatură greșită despre Duhul Sfânt cunoscută sub numele de „filioque“, va trebui să spunem câteva cuvinte și despre ea, ca să fim feriți de greșală.

Să ascultăm ce ne spune Sf. Scriptură.

„Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apelor“ la facerea lumii (Facere 1, 2).

„Domnul Dumnezeu a suflat în fața lui Adam Duh de viață și omul s-a făcut viu“ (Fac. 2, 7).

„Duhul lui Dumnezeu este Cel ce m-a făcut și suflarea Celui de sus este dătătoarea vieții mele“ (Iov 33, 4).

Duhul Sfânt s-a pogorît și a amestecat limbile la turnul Babel pentru a opri astfel pe oameni de la săvîrșirea răului.

Duhul Sfânt a grăit adevărul Domnului prin gura prorocilor.

Duhul Sfânt a adumbrit pe sf. Fecioară Maria spre a da fire omenească Fiului lui Dumnezeu.

Duhul Sfânt s-a coborît ca un porumbel la Botezul Domnului, ca un nor pe Muntele Taburului la Schimbarea la Față, ca limbi de foc peste apostoli, iar peste cei 3000 de credincioși din ziua aceea, veniți din toate părțile lumii cunoscute atunci revarsă darul de a-i face să înțeleagă pe sf. apostoli ca și cînd le-ar vorbi în limba maicii lor, deci îi face să înțeleagă la fel, îi unește ca într-un glas să preamărească pe Dumnezeu.

Iar Sf. Tradiție ne-a dovedit, că Duhul Sfânt a călăuzit viața Bisericii lui Hristos prin Sfintele Sinoade apostolicești locale și ecumenice. Duhul Sfânt ne-a înnoit și ne înnoiește și sfințește prin sfințele taine și ne cercetează și ne vindecă neputințele. Duhul Sfânt ne dă și viața cea nouă, care se dobîndește urmînd cuvintele Domnului.

Duhul Sfânt este Fața a treia a unicului Dumnezeu adevărat.

Tatăl se numește pe Sine „Domnul“ (Ieșire 6, 2) Fiul se numește pe Sine „Domn“ (Ioan 13, 13) și Duhul Sfânt este Domnul, adică același Dumnezeu, în înțelesul de Împărat al împărățiilor, dar care nu ia, ci dă viață. E dătătorul vieții noastre, e dătătorul sufletului care ne-a făcut ființe vii și cugetătoare, și e dătătorul vieții celei nouă și sfinite, dacă ne silim să trăim în adevăr, nu numai cu buzele, învățăturile Domnului. El ne naște a doua oară, ne naște de sus, ne naște prin apă și Duh, fără care naștere

nu putem intra în împărăția lui Dumnezeu (Ioan 3).

Duhul Sfânt e numit „Duhul adevărului“ chiar de Domnul Iisus Hristos. Prin El s-a descoperit oamenilor adevărul lucrurilor, fapturilor, stărilor care nu cad și nu vor cădea sub simțurile noastre. Prin El au primit mesajul Cerului sfinții proroci, apostoli, părinți spre a-l împărtăși credincioșilor.

„Iară Mîngăitorul, Duhul Sfânt... acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte toate cele ce v-am grăit“ spune Mîntuitorul (Ioan 14, 26). Cînd va veni Mîngăitorul, pe care Eu îl voi trimite vouă de la Tatăl și care de la Tatăl purcede, — acela va mărturisi de Mine (Ioan 15, 26). Să reținem: de la Tatăl purcede dar îl trimite Fiul.

E limpede de tot ca roua dimineții cuvîntul Mîntuitorului că Duhul Sfânt purcede de la Tatăl și nu și de la Fiul, cum greșit învață și azi romano-catolicii (Filioque „este cuvînt latinesc și tradus însemnează: „și de la Fiul“, adică purcede de la Tatăl și de la Fiul. Avem iarăș de a face cu creștini cari se cred mai știutori ai tainelor lui Dumnezeu decît însuși Ziditorul!) Deci articolul al optălea ne învață corect, cînd ne cere să credem și să mărturisim, că Duhul Sfânt, Domnul de viață făcătorul, purcede de la Tatăl. Cine crede și învață altfel cade sub afurisania sinodului III de la anul 431 și VII ecumenic de la anul 787.

Cuvintele „Cela ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și mărit“ sînt menite să ferească pe credincios de a cădea în erezia lui Macedoniu și a tuturor celor ce s-ar abate de la adevărata închinare sau adorare a lui Dumnezeu. Prin ele se arată egalitatea Fețelor sfintei Treimi care e o singură Ființă și nedespărțită. „Carele a grăit prin proroci“ nu mai cere lămurire. Inșiși prorocii spun: „Duhul Domnului a fost peste mine și mi-a zis sau poruncit să proorocesc... Făcînd o comparație, putem spune că așa cum undele radio sînt prinse numai de aparate, și „undele“ Duhului Sfânt — „unde“ dumnezeiești — au fost prinse de sufletul prorocilor aleși de Dumnezeu însuși. Inima lor, sufletul lor închinat cu totul Domnului a fost un aparat de recepție al mesajului divin, adresat pămîntului! Să ne rugăm rugăciunea „Împărate ceresc“, rugăciune adresată Duhului Sfânt, căci Duhul Sfânt, prin harul ce ni-l dăruiește, face din noi, cu vrerea noastră, făpturi nouă. Căci „roadele Duhului sînt: iubirea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, milostenia, credința, blîndețea și înîrînarea poftelor“ (Gal. 5, 22). Oare nu de acestea are trebuința cea mai mare viața de adevărat creștin ortodox?

gm.

## † Mircea Suci-Sibianu

La sfîrșitul lunii martie a.c. a adormit în Domnul, la vîrsta de 78 ani, Mircea Suci Sibianu, bun credincios al bisericii din Brașov, colaborator al „Telegrafului Român“.

Suflarea rece a morții l-a aflat în munții Cernei, aproape de Băile Herculane. Acolo a fost găsit cu Biblia la căpătîi. Trupul său neînsuflit a fost adus în cimitirul din Groaverii Brașovului, unde s-a săvîrșit slujba înmormîntării, în mijlocul unei asistențe numeroase, care l-a cunoscut și l-a prețuit. Medic, care și-a cinstit profesiunea timp de 53 ani, cu mare dragoste de om, cu pricepere și devotament deosebit, el a militat neobosit pentru „un suflet sănătos în

## † Părintele Ioan I. Muntiu

Regretatul preot Ioan Muntiu paroh în Cărpiniș, împărtășit fiind, a trecut la cele veșnice în 10.XII.1966. Născut la anul 1887, fiul lui Elena și Ioan — preot în Cărpiniș, după ce a terminat studiile în anul 1914 a luat în căsătorie pe Maria Popa cu care a dus căsnicia 52 ani în decursul căreia a fost binecuvîntat cu 6 copii: 3 băieți și 3 fete. Timpul cît a păstorit parohia Cărpiniș, a fost un harnic muncitor în ogrorul Domnului, avînd în vedere îndemnul arhimandritului Scriban din cartea sa: „Datoria preotului către limba bisericească“ tipărită la Sibiu în editura: „Revista teologică“ din anul 1938. El în pastorația sa îndelungată în afara misiunii sacerdotale, a depus o activitate bogată și pe tărîm literar, fiind un colaborator al foii: „Telegraful Român“, apoi a căutat să scoată la lumină înmănunchiate mărgăritarele poporului din comună, lupta lui pentru afirmarea etnicității, în frumoasa sa monografie: „Satul meu“. A întocmit și al doilea volum, care a rămas în manuscris. Pentru aceste merite a fost distins de mitropolitul Nicolae Bălan, cu brîu roșu. După 50 ani de preoție firul activității sale pastorale a fost întrerupt de o boală necruțătoare. Dorința lui fierbinte era să fie înmormîntat în satul natal. Astfel după ce a fost îmbălsămat, luni seara a fost transportat de la Cluj la Cărpiniș. Toți credincioșii au ieșit în întîmpinarea sicriului. Miercuri în 14.XII Prea Cucernicul părinte protopop Cantor Nicolae a dat binecuvîntarea prohodirii în biserica ortodoxă română din Cărpiniș, înconjurat fiind de un sobor de preoți. Prea C. Protopop a deschis filele vieții adormitului în Domnul, trecînd în revistă prin fața credincioșilor viața unui păstor model. A urmat la cuvînt Prea Cucernicul preot Popa Ioan care în cuvinte emoționante a scos în evidență activitatea literară a celui adormit. Cuvîntul de rămas bun din partea credincioșilor a fost rostit de enoriașul Lazăr Dumitru, învățător pensionar, care fiind martor al vieții și activității decedatului a făcut o prezentare amănunțită a vieții lui.

Amintirea faptelor părintelui Ioan Muntiu va rămîne neștersă în inimile credincioșilor ca o icoană fidelă. „Bine slugă bună și credincioasă peste puține ai fost credincios peste multe te voi pune, intră întru bucuria Domnului tău“ (Matei 25, 21).

Pr. Muntiu Octavian

trup sănătos“; pentru echilibru sufletesc și îngrijirea sănătății prin mijloace preventive. Suflet generos, credincios, umanitar, pur, de o bunătate evanghelică, înțelegea credința ca izvor de faptă, de acțiune pentru progres moral și de slujire neprețuită a omului, a poporului.

A scris în „Telegraful Român“ în „Gazeta Transilvaniei“ și în alte publicații din Transilvania, numeroase articole pentru îndrumarea și propășirea poporului. A lucrat în cadrele „Astrei“, „Ligii temperanței“ și altor societăți culturale, conferințele lui fiind ascultate cu viu interes de ascultătorii de la sate.

Articolele cu caracter religios moral le-a tipărit în volumul „Gînduri creștinești“. Parte din articolele culturale le-a strîns în două volume, sub titlul: „Gînduri sănătoase“, un volum prefațat de Nicolae Iorga.

În fața acestui suflet ales, toți cei ce l-au cunoscut, i-au citit articolele, i-au ascultat conferințele, se pleacă cu cinstire, rugînd pe Dumnezeu să-l odihnească cu cei drepti.

C.